

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

638

Vragen van de leden **Kwint** (SP), **Westerveld** (GroenLinks) en **Van den Hul** (PvdA) aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over *het eindrapport van de taskforce Voortgezet Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen «Gewoon goed onderwijs!»* (ingezonden 1 november 2017).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media) (ontvangen 8 december 2017).

Vraag 1

Wat vindt u van het eindrapport van de taskforce Voortgezet Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen «Gewoon goed onderwijs»? Erkent u dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een belangrijke rol heeft in het oplossen van de problematiek betreffende het onderwijsaanbod voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen? Op welke wijze gaat u met dit advies aan de slag?¹

Antwoord 1

Schoolbesturen zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk om te anticiperen op leerlingendaling, bijvoorbeeld door het personeelsbestand of het onderwijsaanbod tijdig aan te passen op dalende leerlingenaantallen. Vele schoolbesturen doen dat gelukkig ook. De afgelopen jaren zijn verschillende pogingen gedaan om het Zeeuws-Vlaamse onderwijs veilig te stellen. Geen van deze pogingen heeft het tij echter kunnen keren. Keer op keer bleek dat de afzonderlijke schoolbesturen niet in staat zijn om zelfstandig de gevolgen van leerlingendaling het hoofd te bieden.

Met het advies «Gewoon goed onderwijs! Besluiten gevraagd!» van de Taskforce Voortgezet Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen is een belangrijke eerste stap gezet om thuisnabij, breed en toekomstbestendig voortgezet onderwijs te garanderen in Zeeuws-Vlaanderen en daarmee een belangrijke bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de regio. Het advies wordt gedragen door de vier schoolbesturen, de gemeenten Sluis, Terneuzen en Hulst, de provincie Zeeland en de ministeries van BZK en OCW. Zowel de schoolbesturen als de overheden zijn gebaat bij sterk en aantrekkelijk voortgezet onderwijs in Oostburg, Terneuzen en Hulst. De komende periode gaan deze partijen gezamenlijk aan de slag met de aanbevelingen van de Taskforce.

¹ http://www.adviesvozv.nl/downloads/DEF_Eindrapport%20Taskforce%20VO%20Ze-Vla.pdf

Vraag 2

Wat zijn de gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs als hetzelfde onderwijs met minder docenten gegeven moet gaan worden, aangezien er volgens het advies een Sociaal Plan moet komen voor boventallige medewerkers? Worden de problemen van de scholen in Zeeuws-Vlaanderen niet eerder vergroot door oudere leraren eerder met pensioen te laten gaan? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2

Met het eindrapport «Gewoon goed onderwijs!» reageren de Zeeuws-Vlaamse scholen op de teruglopende leerlingendaling in de regio. De Taskforce adviseert de vier schoolbesturen om bestuurlijk te fuseren tot een krachtige en solide onderwijsorganisatie, die haar leerlingen een breder en rijker onderwijsaanbod van vmbo tot en met vwo kan bieden dan de vier afzonderlijke scholen.

Volgens de Taskforce en de scholen kan het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen op deze manier veiliggesteld worden. De scholen werken nauw met elkaar samen bij de organisatie van hun onderwijsaanbod door hun onderwijskundige organisatie verregaand te harmoniseren en door kleine, specifieke vakken in Terneuzen te centreren. Leerlingen en docenten pendelen vanuit Oostburg en Hulst naar Terneuzen voor deze vakken. Deze pedagogisch-didactische inrichting van het onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen vergt volgens de Taskforce en de schoolbesturen een omvorming van de huidige organisatie. De Taskforce heeft een eerste doorrekening gemaakt van een sociaal plan. Het is nu echter aan de scholen zelf om een transitieplan op te stellen, waarin de onderwijskundige samenwerking, het onderwijsconcept, de benodigde personele invulling en structurele en incidentele middelen uitgewerkt worden, zodat de Zeeuws-Vlaamse onderwijskwaliteit ook in de toekomst geborgd blijft.

Vraag 3

Is het u bekend dat de scholen volgens de taskforce 3 miljoen euro per jaar nodig hebben om een thuisnabij, breed en tevens rijk en aantrekkelijk aanbod te kunnen organiseren in Zeeuws-Vlaanderen? Bent u het ermee eens dat dit de financiële taak is van het Ministerie van OCW in plaats van de regio Zeeuws-Vlaanderen zelf, aangezien het in heel Nederland noodzakelijk is dat er thuisnabij, breed en tevens een rijk en aantrekkelijk aanbod gerealiseerd moet worden? Zo ja, bent u bereid jaarlijks 3 miljoen euro te investeren in het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen voor de bovengenoemde redenen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

In het rapport maakt de Taskforce onderscheid tussen enerzijds het op orde brengen van de basiskwaliteit en anderzijds het aantrekkelijker maken van het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen. Voor wat betreft dit laatste somt de Taskforce in haar rapport verschillende verrijkingen van het aanbod op, zoals tweetalig onderwijs, technasium, versterkt Engels (Cambridge), versterkt Duits (Goethe), versterkt Frans (DELF), Top vmbo (Top Techniek, Top Zorg, Top Horeca & Toerisme), naschoolse huiswerkbegeleiding, versterkt mentoraat en naschools aanbod van sport en cultuur. Met dit verrijkte aanbod kunnen de scholen de concurrentie aangaan met het nabijgelegen Vlaamse voortgezet onderwijs.

Veel Nederlandse scholen bieden vormen van verrijkt voortgezet onderwijs aan. Het Ministerie van OCW bekostigt geen van deze vormen van aanvullend onderwijsaanbod. Het ministerie doet dit ook niet in Zeeuws-Vlaanderen. Het ministerie bekostigt het wettelijk verplichte onderwijsaanbod. Scholen financieren verrijkt aanbod, zoals tweetalig onderwijs of naschoolse activiteiten, uit eigen middelen of vragen ouders om een eigen bijdrage.

De gemeenten Sluis, Terneuzen en Hulst, de provincie Zeeland en het Ministerie van BZK maken afspraken over een gezamenlijke bijdrage voor de periode 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2022. De hoogte van het benodigde bedrag is nu geraamd door de taskforce, maar zal nader worden vastgesteld op basis van een transitieplan, dat de schoolbesturen vanaf 1 januari zullen uitwerken. In het transitieplan worden ook de incidentele transitiekosten gespecificeerd. De betrokken overheden, inclusief het Ministerie van OCW, praten mee over de vaststelling van de hoogte van de benodigde structurele

en incidentele middelen en over de wijze waarop deze bedragen worden verdeeld. Wanneer de uitkomst van dit gesprek tot tevredenheid leidt, levert het Ministerie van OCW een bijdrage aan de incidentele kosten. Het Rijk levert geen bijdrage aan de structurele extra kosten.

Vraag 4

Bent u bereid te onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is om Zeeuws-Vlaanderen een eilandenstatus toe te kennen, waardoor scholen extra financiering kunnen krijgen en wordt voorkomen dat zij vanwege financiële redenen hun deuren moeten sluiten? Zo ja, wanneer kunt u de resultaten van het onderzoek delen met de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De Beleidsregel uitzonderingsscholen VO 2013 kent extra bekostiging toe aan scholen onder de opheffingsnorm die op eilanden staan of een wezenlijk economisch of cultuurhistorisch belang dienen.² De school moet daarvoor omringd zijn door water en niet verbonden door een brug of tunnel. Het doel van de beleidsregel is om scholen, die vanwege zeer specifieke omstandigheden onder de opheffingsnorm zitten, niet op te heffen en te kunnen blijven bekostigen. Als deze scholen substantieel minder leerlingen hebben dan de opheffingsnorm, ontvangen ze extra bekostiging. De regeling is niet bedoeld om besturen die in betalingsproblemen raken te compenseren.

De vier scholen voor voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen hebben te kampen met teruglopende leerlingenaantallen, maar zitten allemaal ruim boven de opheffingsnorm. Bovendien zijn de scholen in Zeeuws-Vlaanderen allemaal bereikbaar over de weg. Dit blijkt ook uit het feit dat leerlingen uit heel Zeeuws-Vlaanderen gebruik maken van het Centrum voor Toptechniek in Terneuzen. Ik heb er vertrouwen in dat de schoolbesturen en de overheden bij de verdere uitwerking van het Taskforcerapport binnen de geldende bekostigingskaders tot een passende oplossing voor de regio zullen komen. In de beantwoording van het schriftelijk overleg inzake de analyse van het onderwijsaanbod heb ik aangegeven dat ik in de volgende voortgangsrapportage leerlingendaling zal ingaan op de aanvullende instrumenten die ik wil inzetten voor scholen die kampen met leerlingendaling.³

Vraag 5

Acht u het wenselijk, gezien de huidige financiële staat van onder andere het Zwin College, dat de scholen in Zeeuws-Vlaanderen geld moeten bijleggen voor passend onderwijs, terwijl dit er mede voor zorgt dat de schoolbegroting niet sluitend is? Kunt u uw antwoord toelichten? Bent u bereid onderzoek uit te voeren naar de tekorten passend onderwijs, zoals de taskforce adviseert en gezamenlijk met scholen en samenwerkingsverband oplossingen te vinden voor de tekorten op dit moment? Zo ja, wanneer kunt u de Kamer inzage hierin geven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

De Zeeuws-Vlaamse schoolbesturen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs vormen samen het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen (VO2903). Gezamenlijk zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor het aanbieden en financieren van een passend ondersteuningsaanbod voor alle leerlingen die naar Zeeuws-Vlaamse vo- en vso-scholen gaan. Het samenwerkingsverband, en daarmee de in het samenwerkingsverband verenigde schoolbesturen, bepalen zelf welke leerling welke ondersteuning krijgt. Het samenwerkingsverband ontvangt hiervoor bekostiging van het Ministerie van OCW. Als het samenwerkingsverband, en daarmee feitelijk de scholen zelf, meer leerlingen doorverwijst naar het voortgezet speciaal onderwijs dan waarvoor middelen gekregen zijn, worden deze meerkosten gekort op de begroting van de aangesloten schoolbesturen. Het Zeeuws-Vlaamse samenwerkingsverband ontvangt overigens, dankzij een positieve verevening, stapsgewijs meer middelen dan voor de invoering van passend onderwijs.

² <http://wetten.overheid.nl/BWBR0032538/2013-01-01>.

³ Kamerstuk 31 289, nr. 351.

In lijn met passend onderwijs worden de Zeeuws-Vlaamse leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in eerste instantie opgevangen binnen het reguliere voortgezet onderwijs. Als de reguliere scholen, zoals het Zwin College, niet in staat zijn om een specifieke ondersteuning te bieden, worden leerlingen doorverwezen naar het voortgezet speciaal onderwijs.

Tegen de achtergrond van leerlingendaling nemen de Zeeuws-Vlaamse deelnamepercentages passend onderwijs toe. In 2011 werd 2,5 procent van de leerlingen doorverwezen naar het vso. In 2016 is dit gestegen tot 4,3 procent. Sinds 2014 verwijst het samenwerkingsverband meer leerlingen door naar het vso dan het landelijke gemiddelde. Voor wat betreft de lichte ondersteuning is een soortgelijke trend te zien. Van oudsher heeft Zeeuws-Vlaanderen meer praktijkonderwijsleerlingen dan andere regio's. Het aantal leerlingen met leerwegondersteuning (lwoo) lag oorspronkelijk echter onder het landelijk gemiddelde. In 2011 kreeg 8,1 procent van de leerlingen een lwoo-indicatie. In de daarop volgende jaren steeg het deelnamepercentage tot 12,1 procent in 2015. Sinds 2014 ligt ook het deelnemerspercentage lwoo boven het landelijk gemiddelde. In 2016 daalde het aantal lwoo-leerlingen voor het eerst, maar Zeeuws-Vlaanderen blijft boven het landelijk gemiddelde liggen.

De huidige verdeling van de middelen voor zware ondersteuning over de samenwerkingsverbanden passend onderwijs is een bewuste keuze geweest die gebaseerd is op onderzoek van de Evaluatiecommissie passend onderwijs (ECPO). Ik zie geen reden om de bekostigingssystematiek van de zware ondersteuning opnieuw tegen het licht te houden. Uit onderzoek blijken rondom lichte ondersteuning daarentegen wel regionale verschillen te bestaan. De ondersteuningsbehoefte naar lwoo en praktijkonderwijs zijn ongelijk verdeeld over Nederland. Daarom werk ik momenteel aan een nieuwe bekostigingssystematiek, die recht doet aan die verdeling.

Vraag 6

Deelt u de mening van de taskforce dat doorgaan met de startgroepen in Zeeuws-Vlaanderen een positief effect zal genereren voor de gehele onderwijskolom en voor de leefbaarheid in de betrokken gemeenschappen? Zo ja, bent u bereid om dit financieel mogelijk te maken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

In het rapport vraagt de Taskforce aandacht voor de structurele financiering van startgroepen voor kinderen van twee tot vier jaar. Relatief veel Nederlandse ouders wijken om uiteenlopende redenen al op een vroeg moment uit naar België. Het Vlaamse basisonderwijs start vanaf 2,5 jaar. Daarnaast liggen de kosten van de kinderopvang beduidend lager dan in Nederland. De Zeeuws-Vlaamse gemeenten nemen contact op met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) over de mogelijke financiering van startgroepen in de grensregio. Kinderopvang en startgroepen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Minister van SZW. OCW-middelen mogen niet ingezet worden voor niet-onderwijsdoeleinden. Ik heb de overheden in Zeeuws-Vlaanderen toegezegd om hun vraag eveneens onder de aandacht te brengen van de Minister van SZW.

Vraag 7

Kunt u de beantwoording van deze schriftelijke vragen voor de begrotingsbehandeling van OCW naar de Kamer sturen?

Antwoord 7

Ja.